

Interpellation om ekologisk och närproducerad mat i skolorna

Ett av etappmålen i det nya klimat och miljöprogrammet är att kommunen ska upphandla 100% ekologiska livsmedel till 2023. Detta är en bra inriktning. Men för att det ska kunna realiserats så måste det finnas en

tydlig plan och resurstilldelningen måste vara tillräcklig.

För något år sedan låg nivån i kommunen på ekologiska livsmedel på 20%, nu ligger det på 17%. Detta pga ekonomin. Företrädare från majoriteten har uttryckt att kostnaderna ska hållas nere trots en inriktning om att alla livsmedel ska vara ekologiskt producerade genom att mer mat ska tillagas från grunden. Det är en bra målsättning men det kräver mer arbetsinsatser. Idag sparas det på verksamheterna och personal som jobbar i kommunens kök klagat på en allt för stressad arbetssituation. Personalen vittnar om olika stresssymptom och situationen är inte hållbar i längden om vi ska behålla vår personal inom kommunens verksamhet. Frågan är därför: Hur ska det gå till att tillaga mer mat från grunden vilket är mer arbetsintensivt, när det redan är stressigt för kost- och restaurangpersonalen?

En annan strategi som nämns för att hålla samma budgetram är att försöka pressa priserna på de ekologiska produkterna, idag är många ekologiska varor dubbelt så dyra. Det är en bra målsättning men det kommer troligen att gå att pressa ner priserna till samma nivå som konventionellt producerad mat. Det handlar om mycket stora kvantiteter och kan därför också vara svårt att få tag på alla råvaror. Samtidigt så är det bra att gynna det ekologiska lantbruket. Men det rimliga är att det behövs tillsättas mer resurser.

Det som också lyfts upp i programmet är att det också ska ske en separering av upphandling av livsmedel och transporter för att upphandla närproducerad och att även mindre aktörer ska kunna lägga anbud. Tidigare så har kommunen upphandlat ekologisk Arlamjök till skolorna, men pga prisskillnaderna så har skolköken fått order att nu upphandla mjölken från Skånemejerierna. Detta är mycket olyckligt ur klimatsynpunkt.

Jag vill därför fråga ansvarigt kommunalråd,

Då stora besparingar nu är pålagda verksamheterna är frågan om hur målet om 100% ekologiska livsmedel ska kunna genomföras utan att tillsätta mer resurser?

UPPSALA KOMMUNSTYRELSE	
Ink.	2014-04-22
Dariens.	RSN-2014-0589
	Aktbil. 1

Kommer ni att säkra att de resurser som behövs på vägen för att nå målen tillsätts, så att målet är genomförbart, både utifrån att målet om 100% ekologiska livsmedel inom kommunens verksamhet ska nås och ur arbetsmiljösynpunkt?

Kommer kommunen att fortsätta att upphandla mjölk i från Skåne i stället för att välja närproducerad Arlamjök?

Emma Wallrup (V)

UPPSALA KOMMUNSTYRELSE	
Ink.	2014 -05- 2 0
Diarienumr.	KSN-2014-0584
	Aktbil. 2

Svar på Emma Wallrup (V) interpellation kopplad till ekologisk mat.

Då stora besparingar nu är pålagda verksamheterna är frågan om hur målet om 100% ekologiska livsmedel ska kunna genomföras utan att tillsätta mer resurser?

Miljö- och klimatprogrammet består av två övergripande målområden, klimat och en giftfri miljö. Prioriterat inom Giftfri miljö är barns miljöer och säkra livsmedel. Det är angeläget att snabbt minska belastningen på våra ekosystem genom att satsa på produkter som kommer från hållbara jordbrukssystem. För att tydligt visa inriktningen i arbetet sätts ett av etappmålen till "100 procent ekologiska livsmedel i kommunalt finansierad verksamhet 2023". Målet innebär att vid nästa relevanta upphandling inom respektive verksamhet och område, från livsmedel och färdiga rätter till fikabröd, ska ekologiska livsmedel i huvudsak efterfrågas. Genom att ändra målfokus från att tidigare stegvis öka, till 100 procent, ges förutsättningar som förenklar måluppfyllelsen. Kommunen riktar sig då till marknadsaktörer som fokuserar på ekologiska produkter. Bedömningen är att de kan ge både bättre kvalitet och på sikt lägre priser genom de allt större efterfrågade volymerna på ekologiska produkter. I takt med att vår efterfrågan kan mötas till rimliga priser kommer vi inom målperioden nå våra mål.

En utmaning är självklart att det idag inte finns ett tillräckligt stort utbud av ekologiska livsmedel på marknaden. Utbudet ökar kontinuerligt, men jämfört med konventionellt odlade livsmedel är det förhållandevis litet. Erfarenhet från andra kommuner visar att när stora aktörer efterfrågar ekologiskt ökar det omställningstakten. Genom tydliga mål och stark efterfrågan påverkar vi utbudet. Detta visar på betydelsen av en tydlig marknadskommunikation samt också ett samarbete med livsmedelsproducenter i och runt vår kommun.

För att uppnå 100 procent ekologiska livsmedel krävs och eftersträvas en gemensam kraftsamling. Det är bl a kommunens samarbetsmetodik inom Klimatprotokoll som gör att vi lyckas mycket bra inom Miljö och klimatområdet. Utbildning, intern kommunikation och marknadskommunikation är viktigt. Kunskap om ekologisk mat och hur man anpassar matsedel och arbetssätt för att hålla sig inom budget är betydelsefulla faktorer för att nå målet. Erfarenheter från andra kommuner som har en hög andel ekologisk mat visar att samordnade resurser för utbildning och kommunikation som involverar alla inblandade, inklusive matsalens gäster, samt en översyn av upphandlingsstrukturer är framgångsfaktorer. Arbetet för att nå etappmålet bedrivs initialt i projektform med en samlande kraft som arbetar tillsammans med de delar av kommunen som berörs. Att formerna för upphandling av livsmedel stödjer utvecklingen är en förutsättning för att nå målet, exempelvis genom att separera upphandling av transporten av livsmedlen och själva livsmedlen. På så sätt möjliggör vi att även mindre leverantörer kan lägga anbud. En införandeplan utarbetas under våren 2014.

Ekonomiska konsekvenser

Målen i Miljö- och klimatprogrammet ska fungera som en drivkraft för utveckling av miljötillstånd, samhälle och näringsliv. Ramverket och programmet bedöms vara positiva för Uppsalas utveckling och position samt ge långsiktiga positiva effekter för kommunens ekonomi och näringsliv samt på samhällsekonomi och människors hälsa.

Kommunalekonomiskt bedöms vissa åtgärder ge besparingar. Andra åtgärder kan i ett inköpsperspektiv innebära initialt högre kostnader, men i ett livscykelperspektiv jämförbart eller till och med lägre. Ett kraftigt mål för effektivisering av både direkt och indirekt energianvändning är satt för att lösgöra medel för andra energi- eller miljöinvesteringar som inte är direkt lönsamt i traditionell mening. För att realisera potentialen i energieffektivisering behövs energikompetens inte bara i de kommunägda bolagen och produktionsstyrelserna utan också i nämndorganisationen.

Större volymer av ekologiska produkter från dedicerade marknadsaktörer kommer att ge lägre priser. Men kvalitets-, djur- och miljöhänsynen i ekologisk produktion ger en högre kostnadsnivå jämfört med konventionell produktion. Det är därför viktigt med kunskap hur matsedel och arbetssätt anpassas för att hålla budget. Säsongsanpassning, ökad andel vegetabilier, minskat matsvinn och att tillaga maten från grunden ger förutsättningar för att nå de ekologiska målen, ge kvalitetsvinster i skola och äldreomsorgens verksamhet och samtidigt hushålla med de ekonomiska resurserna. Vi kommer också aktivt jobba med att få ner matsvinnet vilket också bidrar till att totalkostnaden inte ökar som om vi endast byter konventionellt mot ekologiskt.

För att nå de utmanande målen i miljö- och klimatprogrammet på ett kostnadseffektivt sätt, kommer kommunstyrelsen att utveckla ett samlat genomförande, kommunikation, synliggörande och kommungemensamma uppföljningar. Under 2014 byggs arbetet upp med medel inom kommunstyrelsens budgetram. Från 2015 bedöms arbetet kräva att resurser avsätts vilket prövas i samband med kommunstyrelsens budgetplanering för 2015. Uppföljningen av ekologiskt ramverk görs inom ram.

Kommer ni att säkra att de resurser som behövs på vägen för att nå målen tillsätts, så att målet är genomförbart, både utifrån att målet om 100% ekologiska livsmedel inom kommunens verksamhet ska nås och ur arbetsmiljösynpunkt?

Uppsala kommun ligger redan idag på en mycket hög nivå vad gäller att laga mat från grunden. Ett ökat fokus på ekologisk livsmedel kommer inte att förändra den nivån på något radikalt sätt. I det liggande IVE förslaget från Alliansen stärks även det centrala stödet för att bli detta viktiga mål ska uppnås.

Vad gäller den bild av en stressig arbetssituation som målas upp i interpellationen, så stämmer den generellt dåligt överens med de uppgifter som finns att tillgå från kost och restaurangs medarbetarundersökningar där arbetssituationen får ett av kommunens högsta betyg. Självklart kan det finnas enheter där situationen inte är tillfredsställande, och det ska vi ta på allvar, men totalt sett är bilden en annan.

Kommer kommunen att fortsätta att upphandla mjölk i från Skåne i stället för att välja närproducerad Ariamjök?

Så länge nuvarande avtal löper så är svaret på frågan JA. Vi kan inte i en upphandling kräva att mjölken ska vara närproducerad även om det är positivt ur ett lokal näringslivsperspektiv. Däremot kan vi, genom att separera ex transporter och produkt ge bättre möjligheter till ex lokala ekologiska mjölkproducenter att leverera mjölk till vår verksamhet. Detta är något vi gärna ser framöver.

Ur ett klimatperspektiv, som anförts i interpellation, är det inte per definition bättre med mjölk från närområdet. Det beror på en mängd faktorer såsom hur mjölken produceras, på vilket sätt/vilka fordon (tåg/lastbil) som används vid transport och självklart längd på transporten.

Stefan Hanna
Kommunalråd